

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografa
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI DE ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augonfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colônă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicar mai dese după tarifa
și invoială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o serie 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în de-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se pronunță la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 80, etajiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 75.

Brașov, Joi 3 (16) Aprilie.

1903.

Socialismul.

(a) Socialdemocrația este o apariție permanentă și intensivă în viața economică a statelor europene și de câteva decenii se manifestă nu numai ca mișcare a muncitorilor prin meetinguri, procesiuni demonstrative și greve, ci și ca agitație pe terenul politic, ca factor, care nu se mai poate ignora.

Cât timp această mișcare a preocupat numai cercurile politice ale statelor străine, ea nu putea fi discutată în presa noastră de dincoace de Carpați de cât din punct de vedere academic. Nici eforturile celorva jidovași din România, aliați cu un număr de „intelectuali“ români adăpați de doctrinele colectivismului francez și belgian nu ne-au emoționat din cale afară, căci era de prevedut, că acele eforturi nu vor pute avea durată într'un stat eminentemente agricol cum este România. Și prevederile s'au împlinit. Elementele naționale, câte luaseră parte la „vifeimul socialdemocrat“ în România, ați au renunțat la utopiile lor și s'au contopit cu un partid istoric național din acea țară.

Propaganda socialistă însă a trecut și frontierele noastre și, după cum am arătat în mai multe rânduri, a început a străbate chiar și în mijlocul poporului nostru, unde — după cum se știe — în urma nevoilor economice de multe feluri este aglomerat material suficient de nemulțumire, propriu de a face accesibile inimile pentru primirea oricărei doctrine, ce promite... mântuire.

Nu ne emoționăm din cale afară nici acum, fiindcă cunoștem pulsul poporului nostru și suntem siguri, că decă va fi luminat despre adevăratele tendințe ale socialdemocrației internaționale și se va convinge, ce jertfe i-se cer în schimbul acelei mântuirii problematice făgăduite de socialdemocrați, — își va întorce spatele cu disgust de la densii.

Dacă aruncăm o privire asupra cuceririlor făcute de socialdemocrați vedem, că terenul cel mai priincios l'au avut până acuma în Germania.

După datele, ce le avem la dispoziție, progresul făcut de partidul socialist în imperiul german pe terenul politic în timp de 27 ani, este enorm. Pe când la alegerile din 1871 candidații socialiști n'au intrunit de cât 118.655 de voturi, la alegerile pentru Reichstag din anul 1898 din totalitatea voturilor exprimate (7.600.000) mai bine de 2 milioane s'au dat candidaților socialiști, cari au obținut 56 mandate din 397. După partidul centrului, cel mai puternic partid în Reichstag este al socialdemocraților, ér după numărul voturilor îl întrece și pe acesta.

După Germania vine Franța cu aproape 50 deputați. Aceștia însă au sacrificat pre cum se vede epitetul de „revoluționari“, căci din cabinetul lui Waldeck-Rousseau făcea parte și socialistul Millerand, ér un alt socialist Jaurès, este actualmente vicepreședintele camerei și lăsând deo-camdată la o parte împărțirea promisă a averilor, colaborază din răspuneri numai la realizarea onora din punctele programului general socialdemocrat, anume la cele referitoare la sugrumarea bisericeii și la eliminarea învățământului religios din școlă.

Ce rezultă însă de aici?

Resultă, că socialismul a prins rădăcinii mai durabile numai în statele industriale. Desvoltarea enormă a tehniceii, fabricile și mașinile au stins mica industrie și au luat din mâinile a milioane de omeni mijlocele de producție.

Neavând mijloce de producție, muncitorii au rămas proletari, cari își duc la târg forța lor de muncă, pe care o cumpără capitalistul, singurul care este stăpân pe mijlocele de producție.

Acăsta este teoria lui Karl Marx, care în opera sa „Das Ka-

pital“ (3 volume ed. 4 1890. — Volumul 2 și 3 editat de Engels) stabilește două feluri de valori: 1) valoarea de întrebuințare și 2) valoarea de schimb. Muncitorul își duce marta (forța de muncă) la târg, capitalistul îi plătesce pentru ea numai „valoarea de schimb“, pe când el îi exploatează „valoarea de întrebuințare“, o plus valoare din care se îngrașă capitalistul, ér muncitorul tot proletar rămâne.

Teoria despre „plus-valoare“ (Mehrwerth) a lui Marx este temelia întregii agitații socialiste. Acăsta teorie însă nu se poate susține în totă întinderea ei nici chiar când e vorba numai de valori industriale, cu atât mai puțin, când e vorba de produse agricole. Marx susține adecă, că ori-ce produs este „muncă cristalizată“ și valorează atâta, câtă muncă s'a întrebuințat pentru face-rea lui. — Ori-cine poate vedé însă, că la valoarea produselor agricole nu contribuie numai „munca proletarului“, ci și calitatea solului, a sămânței (viței), a climei și a multor alte împrejurări.

Dacă prin urmare în Germania unde d. e. într'o singură fabrică (Essen) lucrăză câte 22.000 muncitorii, putea să se facă agitație pe tema „plusvalorii“, — nu se poate face aceeași agitație într'o țară agricolă, unde numărul „proletarilor“ este restrins și în special la Români, unde majoritatea covârșitoare dispune de „mijlocele de producție“ pe petecul său de pământ.

Etă de ce congresul socialist de la Salonta, despre care reportăm la alt loc, nu ne emoționează așa de tare.

Ministrul Szell la monarhul.

Pentru ați, Joi, a fost hotărât ținerea unui consiliu de miniștri în Budapesta. Consiliul se va fi ocupat de sigur cu situațiunea politică, căci după o telegramă din Viena, ministrul president Coloman Szell este așteptat pe ziua de mâne, Joi,

să sosescă în capitala austriacă. Szell va fi primit de Majestatea Sa monarhul, căruia îi va face raport asupra situațiunei.

Românii în Roma.

Eri au sosit în Roma peste 150 excursioniști români din România, cari s'au dus să asiste la *Congresul latin*. Din incidentul acesta, Italienii li-au făcut o strălucită primire, demnă de aceea, care li-s'a făcut studenților italieni în România. Pressa italiană întrégă are articolele cele mai înflăcărâte la adresa Românilor, ér pe zidurile orașului s'a lipit un manifest de următorul cuprins:

„Români,

„Indată-ce s'a svonit, că în Roma se va ținé congresul latin, totă România care cugetă, simte și-și amintesc, a fost în mișcare și din elegantele și popularele orașe ca și din satele perdue prin munții Transilvaniei, au sburat la Roma, „magna parens“, salutări și urări.

„Mâne, o falangă de trei sute de Români, făcând înderēt drumul bătut de părinții lor legionari, pe cari împăratul Traian i-a condus la cucerirea patriei lor, rămasă în cursul secolelor nobilă și neclintită stâncă a latinității în orientul Balcanic, va sosi aici sub conducerea lui Tocilescu, savantul archeolog, descoperitorul monumentelor romane din Dobrogea.

„Cetățeni ai Romei!

„Toți aceia, cari își amintesc de primirea sărbătorescă, ce s'a făcut în România, în timpul din urmă, senatorilor, deputaților și diariștilor noștri, de ovațiunile neîntrecute aduse geniului latin în persoana lui Mascagni, și de demonstrațiunile de entusiasm delirant ale întregului popor român, care se grămădea în calea studenților noștri din societatea „Corda Fratres“, nu vor lipsi d'a aduce și ei fraților români, la sosirea lor în Roma, mulțumirea inimii lor, care nu uită, și a grațitudinii lor“.

D-l *Bacelli*, ministrul agriculturii, industriei și comerțului a dat ieri un mare banchet, la care au fost invitați 80 dintre români. Principele *Coloma*, primarul Romei va invita pe Români la o recepțiune diplomatică, ce va avé loc mâne séră Joi séră în Capidoglio.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Cugete sinistre.

I. Hoek.

Adesea mă gândiam, ce poate fi cauza, că epoca noastră cu totă mărirea și progresul ei, tânjesce și se sbuciumă ca un bolnav, care suferă de astmă, când se află într'o atmosferă stricată. Fie-care are senzația, par'că l-ar durea ceva și ca o epidemie morală să răspândească în inimă sentimentul marasmului și al plictiselei de viață. Omenimea este obosită, istovită și par'că totă lumea ar suferi de nevrosă.

Ér familia este chinuită de aceeași neliniște, ca și individul. Putem dice, că în epoca noastră viața familiară curată este lucru rar, și încă și mai rară este fericirea senină. În căsătoria modernă, fie-care soț reclamă numai drepturile sale, își neglijează însă datoriiile. Iubirea în viața familiară arareori se potențază ați până la abnegație. Mi-se pare, că iubirea e boi-

cotată prin egoism, ér egoismul a stricat caracterul.

Bóla familiei a molipsit societatea, unde vedem de asemenea decadentă morală. Un fel de nemulțumire confusă încolțesc în spiritul omului, care proiectează umbra unor crize sângeróse. Autoritățile, pe cari s'a clădit ordinea socială modernă, ori au cădut în pulbere, ori au început să se clatine. Nu mai există vr'un punct, pe care să ne putem răzima cu siguranță. Pretutindenea, unde călcăm, se clatină terenul și în organismul bolnav al societății se manifestă simptomele otrăvirei sângelui. Pot dice fără esagerare, că întréga omenire este greu bolnavă. Suferă de friguri. Uneori tremură de frig, altădată cade într'un paroxism de fierbințelă. Ea nu alérgă, decât după senzații, ca și cum numai în acestea ar găsi pentru un moment alinare.

Vechile temelii ale Europei se sguđu și se prăbușesc. Nu mai există autoritate. Religiunea a ajuns a fi numărată între basme, patria este un prejudiciu co-

pilăresc, asupra căreia suridem, ér cei mai dibaci caută să trăiească după ea. Viața familiară este o cătușă pe care am vré să o rumpem, deórece credem, că viața numai în agitație și în plăceri se poate găsi. Ori-ce avânt mai nobil al sufletului în ochii cinicului nu este decât un idealism bolnăvicios, pe când toate păcatele, cari până acum fură stigmatizate de morală tuturor popórelor, în ochii lui are caracterul progresului și civilizațiunei.

Acestea sunt în adevăr nisce stări triste și simptome ale unei decadente rapide, ér față cu excesele scandalóse ce se repetă zilnic, noi stăm cu mâinile în sên, fără să șcim ce să începem. Ca fiara nobilă dintr'o pădure stîrpită, așa dispar din conștiința generală virtuțile, ce înobiléază pe om. Generositatea, abnegația, desinteresarea au început să fie noțiuni aproape necunoscute. Omenii nu mai măsórá vađa și mărirea deapropelui după calitățile nobile ale caracterului, ci după semnele esterne ale bogăției. Acestea sunt nisce răni grozave; dér până la fundul

lor n'am pătuns încă. Ia să aruncăm o privire în viață! Să vedem, ce observații vom face:

Nervosităte și surexcitație, ale căror urme le vedem deja și în literatură și artă. Ideile se veștezesc și omenirea este cuprinsă de o scârbă de viață. Spre a scăpa de aceste chinuri, omenii caută a se timpri prin excitații artificiale, întocmai ca morfinistul, care pentru chinurile sale corporale caută alinare în otrava pus-tiitoare.

Am căutat rădăcinile rului și mi-se pare că le-am găsit. Isvorul rului este coplesirea spiritului de cătră materie. Etă moci-rla morală a egoismului și materialismului, din care résar acele miasme veninóse, cari dau epocii noastre o înfățișare atât de desperată.

În locul sufletului a venit corpul, în locul spiritului materia! Învețaturile evangheliei au fost înlocuite de cătră învețaturile vițelului de aur. Căci astădi banul este acela, care deschide drumul la vađa, traiu bun, la toate bucuriile pământesc,

PAGLIANO-SIRUP

Mijloc de curățirea sângelui. Preparat din anul 1838, de Prof. Girolamo Pagliano, FLORENZ, Via Paudolfini, (ITALIA).
Depositul de trimitere: Farmacia BRACHETTI. ALA, Süd-Tirol.

Cursul la bursa din Viena.

Din 14 Aprilie n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	121.65
Renta de corone ung. 4%	99.55
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	92.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	99.35
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	99.25
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	94.05
Bonuri rurale croate-slavone	99.25
Impr. ung. cu premii	200.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	157.—
Renta de hârtie austr.	100.80
Renta de argint austr.	100.60
Renta de aur austr.	121.90
Rente austr. 4% de corone	101.25
Losuri din 1860.	154.—
Acții de-ale Băncii austro-ungară	16.—
Acții de-ale Băncii ung. de credit	726.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit	675.75
Napoleoniori	19.05
Mărci imperiale germane	116.92 1/2
London vista	239.80
Paris vista	95.32 1/2
Note italiene	95.25

Socotela curată!

Cel mai cu efect săpun med. este

Săpunul Carbol-Păcură și Pucioasă

a lui BERGMANN.

(Marca: 2 miner).

dela BERGMANN & Co., Drezda & Tetschen a.E.

escelent și probat contra tuturor necurătenilor pielei, ecsemă, ca: paraziți, roșeli, pistrii, pete roșii etc. **bucata 80 bani.**

Se capătă la: Teutsch & Tartler și la farmacia V. Roth, în Brașov. 1-30.(930).

PUBLICAȚIE

a gremiului farmacistilor.

După ce farmaciștilor din interiorul orașului s'a încuviințat a ține repausul de Duminică și serbătorii de înaltul minister de interne reg. ung și de consiliul comunal al orașului Brașov, se face prin acesta On publ. atent, că cu începerea de 19 Aprilie a. c. în fie-care Duminică și serbătore dela ora 1 1/2 până la orele 9 seara, alternativ numai o farmacie va fi deschisă în interiorul orașului.

Farmaciile în Blumena, Brașov-vechiu și Scheiș rămân ca și până acum Duminică și la serbătorii totă ziua deschise.

Dela 9 ore seara începe regulat serviciul de noapte, pentru prepararea recetelor (ordinații medicale) în fie-care farmacie.

Onor. public este rugat a se prevedea cu mijlocele de vindecare după posibilitate în orele antemeridiene.

Spre orientarea On public, va fi pusă o tăbliță la fie-care farmacie, unde va fi indicată farmacia deschisă.

Înainte de Duminică și serbătore se va face p în jurnale cunoscute farmacia ce este deschisă, și tot odată și toți Domnii medici vor fi avertizați înainte despre acesta.

Cu totă stima

GREMIU FARMACISTILOR din Brașov.

3-3.(922).

DE VÂNDARE.

Casele fără sarcini de sub nr. 20 din Cacova de sus, Brașov (Scheiu), cu grădini mari și intravilane, sunt de vânzare din mână liberă, pe lângă bani gata. — Edificiurile sunt în stare bună, cărora aparțin 12 locuințe deosebite, cari pot fi inchiriate. Între locuințe se află și o prăvălie bine cercetată. Grădina de pome estindu-se spre munte, are un aspect foarte frumos și plăcut asupra orașului întreg și asupra munților din prejur, asemenea aspect are și o parte a locuințelor. Imediat lângă casă se află și o grădinuță cu flori — Apeductul e înaintea casei și e introdus parte și în casă, uminația de stradă e înaintea porții.

Acest edificiu aducea înainte cu 2 ani, până când fostul proprietar singur îl manipula un venit anual de aproape 2000 corone din inchiriere.

Deslușiri mai detaiate se pot primi acolo dela Dómna vęd. Török, ér' ofertele se se adreseze direct vëndătorului

Török Gyula,

farmacist în Temes-Kubin.

3-10.(925)

In atențiunea Onor. Dame!!!

După ce mi-am mutat Magazinul meu de Confecțiuni de Dame din Strada Vămii

în Magazinul meu de haine pentru bărbați din piață Șirul inului 28,

tot acolo am aranjat un SALON separat pentru CONFECTIUNI DE DAME.

Am onőrea a aduce la cunoștința Onor. Dame, că sunt în poziție a coresponde cerințelor celor mai pretențioase în această branșă.

De ore-ce pentru acest articol nu am absolut spese, nimeni nu pőte concura cu mine, ce privește ieftinătatea. — Revine la o singură încercare, pentru a se convinge de cele mai de sus.

Tot-deauna asortiment mare și cei mai nou!

Tot-odată imi ieau voie a recomanda și bogatul meu

DEPOSIT DE HAINE, pentru bărbați, băeți și copii, după cea mai noă modă, cu prețuri foarte ieftine.

Apelând la sprijinul Onor. public, sunt

cu totă stima

12--50.(877).

Rog a fi cu atenție la firma!! **HEINRICH SCHUL.**

INVITARE

la a XXXVII-a Adunare locală și consorțială ordinară, a „Consortiului de economii și împrumuturi“ din Brașov, a „Primei reuniuni a angloștilor din monarhia Austro Ungară“, asociațiune cu garanță limitată, care se va ține în 26 Aprilie eventual în 3 Maiu 1903 st n. 1/2 11 ore în sala cea mai mare a casei sfatului orășenesc.

Ordinea de zi:

- 1) Raportul direcțiunei și raportul comitetului de supraveghiere, a supra anului de gestiune 1902.
- 2) Decidere (conclus) asupra întrebunțării profitului curat, realizat în anul 1902.
- 3) Alegeri de întregire, pentru direcțiune și pentru comitetul de supraveghere.
- 4) Propunerii din partea direcțiunei, referitoare la § 21 a statutului consorțial.
- 5) Propunerii eventuale ale membrilor.

1-1

Direcțiunea consorțială.

OCASIUNE RARĂ!!

Din cauza desființării negoțului meu de vinuri, vënd cu prețuri foarte scădute

și liber de accis, în cantități ori cât de mici și stransportat a casă: Vinuri veritabile ardelenesci, dela pōla munților din 1896, Riesling de Rin, din 1889, Vin de Rozsamal (Alba-Iulia) din 1896, rēmas după Episcopul Lőnhardt, Vin de Czelna din 1898, Carbenet roșu, din 1896, Leányka din 1900, Előmali din 1900, Șom din 1900, și Tramin din 1900. — Litru dela 80 b. până la 1 cor. 50 b.

La cumperări mai mari servesc cu oferte foarte ieftine și la comandezile din provincie rentorc 14 bani accisul de litru.

Butelia de 1 litru o socotesc în 16 bani, ér Butiolele se socotesc în prețurile obicuinute la desfacerile totale.

Vënd mai departe:

Rachiu de prune (Silvoriu) de 5 ani 1 litru cu butelia cor. 1.80
Rachiu de drojii fiert de mine . . . 1 " " " " 2.20
Cognac veritabil franțuzesc . . . 1 " " " " 4.80

Vëndarea se face în fie-care zi dela 10-12 ore a. m.

în pivnița mea din casa Schobel, Strada Vămii nr. 11.
La cumperări mai mari, mă rog a lua înțelegere cu mine în locuința din edificiul poștei etajul II.

Cu totă stima

ERDELYI EDE.

5-12

Cruce seú stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

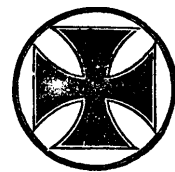
Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și înviorază

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, tuituri de ureche, bătaie de inimă, sgărçiri de inimă, asmă, aușul greu, sgărçiri de stomac, lipsa poștei de mâncare, reaceală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle, ca-I la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelari: mea se află atestate încurse din tőte părțile lumii cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pőte examina aceste a'estate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrinute banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis se se co fu de cu aparatul „Volta“, de ore-ce „Ciasul Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost oficialis oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei male electro-magnetice o recomandă înceosebi.

Prețul aparatului mare e 6 cor. Pretul aparatului mic e 4 cor. folosibil la morbari, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locut de vëndare pentru țeră și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A / E. colțul strada Kálmán.